

Nr 95.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående åtgärder till sockerbetsodlingens uppehållande; given Stockholms slott den 11 februari 1938.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

A. Pehrsson-Bramstorp.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 11 februari 1938.

N ä r v a r a n d e:

Statsministern HANSSON, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, ENGBERG, SKÖLD, NILSSON, QUENSEL, FORSLUND.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Pehrsson-Bramstorp, anför:

Sockerbetsodlingen har under en följd av år åtnjutit statsmakternas stöd i form av särskilda åtgärder vid sidan av tullskyddet. Från och med 1932 innebära dessa åtgärder i huvudsak, att den inhemska sockerindustrien tillförsäkrats ensamrätt i fråga om införsel av socker mot skyldighet att vid inköp av sockerbetor och försäljning av socker tillämpa vissa angivna priser och bestämmelser. Sockerindustrien i landet har tidigare varit representerad av två bolag, svenska sockerfabriksaktiebolaget och mellersta Sveriges socker-

fabriksaktiebolag, med vilka staten slutit särskilda skriftliga kontrakt av nyss angiven innebörd. Under 1936 inträdde en förändring såtillvida, att mellersta Sveriges sockerfabriksaktiebolag uppgick i svenska sockerfabriksaktiebolaget. De nuvarande stödåtgärderna, grundade å ett kontrakt mellan sistnämnda bolag och staten, gälla för tiden till och med den 28 februari 1938. De hava tillkommit i överensstämmelse med beslut av 1937 års riksdag (prop. nr 79; R. skr. nr 42).

Då jag nu går att anmäla frågan om fortsatta åtgärder till sockerbetsodlingens uppehållande torde jag till en början få erinra, att Kungl. Maj:t den 15 oktober 1937 uppdragit åt *landshövdingen C. E. A. Mannerfelt* att i egenkap av undersökningsmyndighet jämlikt lagen den 18 juni 1925 om undersökning angående monopolistiska företag och sammanslutningar verkställa undersökning rörande svenska sockerfabriksaktiebolagets inverkan på prisförhållandena i fråga om sockerbetor och socker inom riket samt att, så snart lämpligen ske kunde, till Kungl. Maj:t inkomma med redogörelse för undersökningens resultat. Till fullgörande av detta uppdrag har Mannerfelt med skrivelse den 22 januari 1938 överlämnat en redogörelse för av honom verkställd undersökning i ämnet. Redogörelsen inledes med vissa allmänna översikter om betodlingen, råsockertillverkningen, raffinadtillverkningen samt försäljningen och förbrukningen av socker, avseende förhållandena under senaste tioårsperiod. Därefter följer en undersökning av svenska sockerfabriksaktiebolagets produktionskostnader under de närmast gångna åren, varefter göres ett försök att, på basis av bolagets räkenskaper och med utgångspunkt från vissa antaganden om betskörd, utbytestal m. m., bedöma de sannolika tillverkningskostnaderna för den närmaste framtiden i avseende å socker. Slutligen lämnas en redogörelse för bolagets tillgångar och skulder under de senaste tio åren med analys rörande hithörande poster och med lämnande av uppgifter om förändringar ifråga om värden av anläggningar, lager m. m. I detta sammanhang meddelas också uppgifter om bolagets vinstförhållanden och kapitalställning i allmänhet.

Beträffande det närmare innehållet i redogörelsen tillåter jag mig hänvisa till handlingarna, under erinran att desamma, i den mån de röra affärs- eller driftförhållande, icke må utan särskilt tillstånd av Kungl. Maj:t utlämnas förrän tjugufem år förflutit från handlingarnas datum.

Nu tillämpade åtgärder till sockerbetsodlingens stödjande.

Genom förordningen den 26 februari 1937 (nr 59) har förordningen den 22 februari 1932 (nr 30) angående reglering av införseln av socker, vilken förordning trädde i kraft den 23 februari 1932 och enligt förordningarna nr 50/1933, 21/1934, 33/1935 och 42/1936 skulle gälla till och med den 28 februari 1937, givits förlängd giltighet för tiden till och med den 28 februari 1938. Enligt förordningen nr 30/1932 får socker (tulltaxenummer 119 och 120) icke till riket införas av annan än staten eller den, åt vilken Kungl. Maj:t överlåter sådan rätt. Detta stadgande har dock ej avseende å transitering, upplägg-

ning å tullager och under visst villkor provianteringsfrilager, egentlig gränstrafik samt viss tullfri införsel. Den, åt vilken Kungl. Maj:t överlåter införselrätt, äger att lämna annan tillstånd till införsel av vara, som avses i förordningen. Vara, som på grund av bestämmelserna i förordningen icke får införas, må, därest densamma icke är att enligt lagen om straff för olovlig varuinförsel anse såsom olovligen införd, åter utföras under de villkor och i den ordning, som tullstadgan föreskriver.

Gällande kontrakt med svenska sockerfabriksaktiebolaget är av följande lydelse.

»Mellan svenska staten å ena sidan samt å andra sidan svenska sockerfabriksaktiebolaget, i det följande benämnt bolaget, är följande överenskommelse träffad.

1 §.

Staten tillförsäkrar bolaget för nedan i 8 § omnämnda tid att annan än bolaget ej skall äga laglig rätt att till riket införa socker (tulltaxenummer 119 och 120).

Vad ovan sägs skall icke utgöra hinder för annan att företaga transitering, returfortullning eller uppläggning å tullager eller provianteringsfrilager av nyss omnämnda vara; dock får å provianteringsfrilager upplagd sådan vara endast efter av Kungl. Maj:t för varje särskilt fall meddelat tillstånd disponeras annorledes än till fartygs proviantering i föreskriven ordning.

Vad i första stycket sägs gäller ej heller i avseende å vara, som införes i egentlig gränstrafik eller under sådana förhållanden, att tullfrihet för varan åtnjutes enligt annan bestämmelse i 5 § tulltaxeförordningen än den under s) upptagna eller enligt 6 eller 8 § samma förordning.

I avseende å införsel av socker, om vars inköp i fast räkning avtal träffats före den 2 februari 1932 och varom anmälan senast den 15 mars 1932 blivit gjord hos statens sockernämnd, skola bestämmelserna i 7 § andra stycket av kontraktet den 22 februari 1932 mellan staten och bolaget äga tillämpning.

2 §.

Bolaget förbinder sig att inbjuda till teckning av kontrakt angående sockerbetesodling under år 1937 i enlighet med mellan bolaget och Skånes betodlars centralförening överenskomna grunder samt under iakttagande tillika, att grundpriset för 100 kilogram sockerbetor med 16 procent sockerhalt icke må, med undantag som följer av bestämmelserna i 3 § andra stycket, understiga 2 kronor 55 öre. Vid teckning av betodlingskontrakt, avseende leverans till Lidköpings, Linköpings eller Mörbylånga råsockerfabrik, skola dock i fråga om täckningsersättning, vattenhalt i betmassa och bidrag till järnvägsfrakt gälla i huvudsak de grunder, som tidigare tillämpats av mellersta Sveriges sockerfabriksaktiebolag.

3 §.

Bolaget åtager sig att bestrida 50 procent av kostnaderna för den i 6 § omnämnda nämnden.

Vidare förbinder sig bolaget att ej låta någon betodlare ingå eller övertaga betodlingskontrakt för 1937, innehållande bestämmelse om det i 2 § angivna minimipriset av 2 kronor 55 öre, med mindre betodlaren avlämnar en vederbörligen underskriven förbindelse, enligt bilagda formulär,¹ angående betarbetarlönerna 1937 och bestridande av vissa kostnader. Samtliga

¹ Här uteslutet.

sådana underskrivna förbindelser skola av bolaget, på anfordran, överlämnas till den i 6 § omnämnda nämnden.

Vad betodlare enligt § 2 i förberörda förbindelse är skyldig betala skall bolaget innehålla å den odlaren tillkommande betlikviden. Sålunda innehållna belopp har bolaget att, på anfordran, redovisa till nämnden.

4 §.

Vid försäljning av socker är bolaget skyldigt att följa samma grundsatser, som hittills i detta hänseende av bolaget tillämpats för försäljning till leveransdagens pris. Bolaget skall bedriva sin verksamhet på ett lojalt sätt och så att icke annans intresse obehörigen skadas.

5 §.

Bolagets priskurantpris å krossmelis (K 5) skall vara normerande för priskurantpriserna å övriga av bolaget saluförda sockersorter på så sätt, att en ökning eller minskning av priset å K 5 åtföljes av samma ökning eller minskning av priserna å övriga sockersorter. Priset å K 5 bestämmes enligt samma grunder som hittills efter läget å världsmarknaden, varvid dock gäller, att lägre pris för sagda sockersort ej behöver tillämpas än 32 öre per kilogram.

6 §.

Bolagets verksamhet, i vad den beröres av detta kontrakt, skall vara underkastad fortlöpande kontroll av en utav Kungl. Maj:t tillsatt nämnd av tre opartiska och sakkunniga personer (statens sockernämnd).

Av bolaget fattat beslut angående priserna å socker skall ofördröjligen meddelas nämnden. Då denna finner av bolaget tillämpade priser icke stå i överensstämmelse med vad i 5 § sägs, har den att meddela bolaget detta samt, om rättelse ej ernås, själv efter det bolaget beretts tillfälle yttra sig besluta angående priserna å socker. Dyligt av nämnden fattat beslut skall omedelbart lända till efterrättelse. Det åligger bolaget att, vid anfordran, till nämnden lämna de uppgifter, som denna anser erforderliga för kontrollens utövande.

Rörande nämndens verksamhet i övrigt äger Kungl. Maj:t meddela närmare föreskrifter.

7 §.

Bolagets åtagande enligt detta kontrakt gäller under förutsättning, att inga ändringar under avtalstiden vidtagas beträffande gällande tullsatser å raffinerat eller oraffinerat socker eller å melass ävensom att ej under nämnda tid införes accis å socker.

8 §.

Detta kontrakt gäller från och med den 1 mars 1937 till och med den 28 februari 1938.»

Enligt den förbindelse, som jämlikt kontraktets 3 § skall avfordras betodlare, åligger det sådan odlare dels att vid användning under 1937 av lejd arbetskraft för sockerbetors skötsel eller upptagning, där ej gällande kollektivavtal om dyligt arbete är tillämpligt eller betarbetaren eljest av betodlaren erhåller ersättning enligt de i kollektivavtalet stadgade bestämmelser, betala vissa i förbindelsen angivna arbetslöner, dels ock att till täckande av kostnader, som sockernämnden har att bestrida, till nämnden erlægga en

avgift av — enligt Kungl. Maj:ts bestämmande — intill 2 kronor 50 öre för varje uppmätt hektar av odlarens sockerbetsodling 1937. Nyssnämnda arbetslöner hava i förbindelsen bestämts sålunda, att för sommarskötseln skall, därest den omfattar fyra arbetsmoment (hackning, gallring och ytterligare två hackningar) betalas ett ackord av minst 65 kronor per tunnland, samt att för upptagningen skall betalas ett ackord av minst 68 kronor per tunnland. Härutöver skall för upptagningen betalas ett kvantitetstillägg av 6 öre per 400 sträckfamnar för varje 1,000-tal kilogram per hektar (cirka 500 kilogram per tunnland) varmed skörden å egendomen överstiger 280 deciton betor per hektar. Bortfaller den första hackningen, skall ackordet minskas med 5 kronor per tunnland. Bortfaller den sista hackningen, skall motsvarande minskning ske med 11 kronor. Beträffande vissa betodlare gälla andra bestämmelser. Sålunda skall för betodlare utanför Skåne, som tecknar betodlingskontrakt med råsockerfabrik i Skåne eller Blekinge, ackordet utgöra för sommarskötsel med fyra arbetsmoment (hackning, gallring och ytterligare två hackningar) minst 61 kronor och för upptagning minst 62 kronor per tunnland. Bortfaller den första hackningen, skall i detta fall ackordet minskas med 5 kronor och bortfaller den sista hackningen, skall ackordet minskas med 9 kronor, allt per tunnland. För betodlare, som tecknar betodlingskontrakt med Roma eller Mörbylånga råsockerfabrik, äro motsvarande ackordsbelopp respektive 63 kronor och 58 kronor samt det belopp, varmed minskning under angivna förutsättningar skall ske, respektive 5 kronor och 10 kronor. I båda nu ifrågavarande fall utgår kvantitetstillägg med 4 öre per 400 sträckfamnar för varje 1,000 kilogram per hektar, varmed skörden å egendomen överstiger 250 deciton betor per hektar. — Kvantitetstillägg skall utbetalas senast två veckor efter kampanjens slut vid vederbörande fabrik. Om arbetare genom styrkt sjukdom eller annan mellankommande orsak är förhindrad att slutföra åtaget arbete om minst 6,400 sträckfamnar och för detsamma slutförande ställer annan arbetare i sitt ställe, skall kvantitetstillägg utgå till respektive arbetare i proportion till utfört arbete. Betodlare skall, sedan leveransen av sockerbetor för året avslutats, för betarbetare som så påfordrar förete skriftlig, av svenska sockerfabriksaktiebolaget tillhandahållen uppgift å sin medelskörd av sockerbetor under året.

Bestämmelser om skyldighet för sockerindustrien att betala viss del av kostnaderna för statens sockernämnd samt att avfordra betodlarna sådan förbindelse, varom nyss nämnts, infördes första gången 1934. Stadgandet om skyldighet för betodlarna att tillämpa vissa lägsta betarbetarlöner tillkom för att hindra underbetalning till betarbetarna jämsides med att betodlarna genom det statliga ingripandet erhöillo viss prisgaranti. De betarbetarna i förbindelsen tillförsäkrade lönerna hava årligen undergått vissa förhöjningar, svarande mot bestämmelserna i gällande kollektivavtal. Bland annat för att ersätta betodlarna den merkostnad, som härigenom tillskyndats dem, har priset å sockerbetor höjts från 2 kronor 25 öre i 1934 års kontrakt till 2 kronor 55 öre enligt nuvarande avtal, allt per 100 kilogram och

16 procent sockerhalt. Som kompensation för sockerindustriens sålunda uppkomna merkostnader har sockerpriset måst höjas. I gällande kontrakt har svenska sockerfabriksaktiebolaget alltså berättigats att tillämpa ett lägsta pris å krossmelis av 32 öre per kilogram, innebärande i jämförelse med tiden före 1936 års avtal en höjning av 2 öre per kilogram. Såsom ytterligare kompensation för de förpliktelser, bolaget enligt gällande kontrakt åtagit sig, har bolaget medgivits att tillämpa nämnda högre pris även under viss tid före ikraftträdandet av 1937 års avtal, nämligen under tiden 28 januari—28 februari 1937, i stället för då eljest avtalat pris per kilogram av 30 öre, eventuellt 31 öre, beroende på omständigheterna.

Den avgift av högst 2 kronor 50 öre, som betodlare har att erlægga för varje uppmätt hektar av sin sockerodling, avses skola användas — förutom till täckande av hälften av kostnaderna för sockernämnden — till bestridande av vissa kostnader, som betodlingen i gemen kan hava gagn av, såsom för kontroll vid betleveranser, försöksverksamhet på sockerbetsodlingens område och dylikt. Genom beslut den 17 september 1937 har Kungl. Maj:t fastställt avgiftsbeloppet för 1937 till maximum, 2 kronor 50 öre.

I brev till generaltullstyrelsen den 26 februari 1937 angående sockerbetsodlingens stödjan­de (Sv. förf.-saml. nr 60) har Kungl. Maj:t tillkännagivit, att Kungl. Maj:t genom ifrå­gavarande kontrakt för tiden 1 mars 1937—28 februari 1938 å svenska sockerfabriksaktiebolaget överlåtit sådan införsel­rätt, varom förmåles i förordningen nr 30/1932.

I instruktion för statens sockernämnd den 27 april 1934 (nr 85) hava meddelats närmare bestämmelser angående nämndens uppgifter med avseende å sockerregleringens tillämpning. Med avseende å omförmälda i kontrakten angivna förbindelse angående betarbetarlöner och bestridande av vissa kostnader är i instruktionen stadgad skyldighet för nämnden att, där betodlare finnes icke hava till betarbetare utbetalt denne enligt förbindelsen tillkommande ersättning för utfört arbete, vidtaga de åtgärder, som äro erforderliga för utbekommande av det belopp, betodlaren enligt förbindelsen har att för sådant fall utgiva samt, sedan beloppet uppburits av nämnden, utbetala till betarbetaren vad honom tillkommer. Tillika har föreskrivits, att vid behandlingen av dylikt ärende skola i nämnden deltaga två av Kungl. Maj:t utsedda extra ledamöter.

Sockerbetsodlingen 1937.

I kontraktet mellan staten och svenska sockerfabriksaktiebolaget är icke angiven någon viss areal, för vilken bolaget skulle vara skyldigt att mottaga teckning av sockerbetor. Vid de förhandlingar, vilka föregingo avslutandet av ifrå­gavarande kontrakt, förklarade bolaget sig emellertid hava för avsikt att icke minska den betareal, som använts under 1936, eller 51,368 hektar, utan att tvärtom överväga någon ökning av denna. Vidare förklarade bolaget att, därest en sådan ökning ägde rum, bolaget vore berett tillse, att denna särskilt komme sådana mindre jordbruk tillgodo, som med hän-

syn till sin belägenhet i förhållande till fabriken och sin jordbeskaffenhet kunde anses lämpade för betodling, därvid skulle eftersträvas, att vederbörande odlares betareal komme att stå i lämpligt förhållande till hans totalareal. Ytterligare förklarade bolaget sig villigt att söka tillse, att principen om uppehållande av lämplig proportion mellan betareal och totalareal vunnit tillämpning jämväl vid medgivande av nyteckning i andra fall än de nyss berörda.

Enligt betodlingskontrakt, som på grund av dessa utfästelser ingåtts mellan bolaget och betodlarna, har under 1937 odlats en betareal av sammanlagt 55,280 hektar. Ifrågavarande areal är avsevärt större än tidigare. Under 1932—1936 uppgick sålunda betarealen till respektive 40,650, 50,572, 50,570, 50,639 och 51,368 hektar.

Den totala betskörden i landet 1937 utgjorde 2,076,000 ton. Även denna siffra är väsentligt större än motsvarande under tidigare år. Under 1932—1936 var den totala betskörden respektive 1,547,814, 1,838,000, 1,861,929, 1,865,929 och 1,799,561 ton.

Betskörden per hektar uppgick alltså 1937 till i genomsnitt omkring 376 deciton. Motsvarande tal 1932—1936 var respektive 386, 372, 365, 370 och 350.

Sockethalten i betorna var 1937 18.11 procent. Den var sålunda något lägre än året därförrinnan, som visade en sockethalt av 18.19 procent. Sistnämnda tal är emellertid ovanligt högt; såsom normal torde kunna betecknas en sockethalt av mellan 17 och 18 procent.

Råsockermängden 1937 uppgick till något över 346,000 ton. Motsvarande myckenhet 1936 var icke fullt 300,000 ton. För täckande av landets behov av socker under ett konsumtionsår torde en råsockermängd av sistnämnda storlek vara tillfyllest.

Betpriset under de senaste åren framgår av följande sammanställning, däri priset anges i öre per deciton.

Kampanjår	grundpris	särskilt tillägg	tillägg för sockethalt	summa
1932/1933	230.00	—	14.66	244.66
1933/1934	225.00	—	30.23	255.23
1934/1935	225.00	—	5.48	230.48
1935/1936	225.00	4.00	21.38	250.38
1936/1937	225.00	12.00	33.95	270.95
1937/1938	255.00	—	c:a 32.00	c:a 287.00.

Antalet betodlare, som 1936 utgjorde 26,984, uppgick 1937 till 28,132.

Löneförhållandena inom socketbetsodlingen.

Rörande sommarskötsel och upptagning av socketbetor m. m. under 1937 har gällt ett i januari samma år mellan å ena sidan svenska lantarbetgivarnas centralförening och skånska lantmännens arbetsgivareförening samt

å andra sidan svenska lantarbetareförbundet och dess skånedistrikt ingånget kollektivavtal. Enligt detta gäller bland annat följande.

För s o m m a r s k ö t s e l n är bestämt ett grundpris av för första hackningen 16 öre, för gallringen 45 öre, för hackningen närmast efter gallringen 24 öre och för varje av arbetsgivaren påfordrad annan hackning 17 öre, allt per 100 sträckfamnar. Om ingen hackning sker före gallringen, skall priset för den senare höjas till 53 öre per 100 sträckfamnar. Detta grundpris är föremål för tillägg eller avdrag med hänsyn till det plantantal, som gallringsarbetet givit till resultat. Tillägget utgår med 1 krona per 6,400 sträckfamnar för varje 1,000-tal plantor utöver 38,000 upp till 46,000 samt därefter med ett belopp per 6,400 sträckfamnar, som med utgångspunkt från tillägget vid 46,000 plantor minskas med 1 krona för varje 1,000-tal plantor därutöver. Avdrag sker per 6,400 sträckfamnar och varje 1,000-tal plantor för plantantal understigande 38,000 med 1 krona för vardera av de tre första tusentalen och därefter med 2 kronor per tusental. För upptagningen skall utgå ersättning med 4 kronor under oktober och 4 kronor 50 öre under november, allt per 400 sträckfamnar, med rätt dock för arbetare, som fullgjort åtaget upptagningsarbete, att uppbära totalersättning med minst 4 kronor 25 öre per 400 sträckfamnar enligt följande regler. Har arbetet verkställts helt under oktober, betalas 4 kronor 25 öre. Har arbetet verkställts helt under november, betalas 4 kronor 50 öre. Har arbetet verkställts dels under oktober och dels under november betalas, om övervägande delen utförts under oktober, ett genomsnittspris av 4 kronor 25 öre samt, om övervägande delen utförts under november, 4 kronor för oktober och 4 kronor 50 öre för november. Till arbetare, som utfört arbetet med upptagningen å minst 6,400 sträckfamnar och kvarstannat vid arbetet till dess upptagningen å gården är slut eller så länge arbetsgivaren påfordrar, utgår s. k. kvantitetstillägg med 6 öre per 400 sträckfamnar för varje fullt 1,000-tal kilogram per hektar, varmed skörden å egendomen överstiger 280 deciton betor per hektar. Därest arbetare genom styrkt sjukdom eller annan mellankommande orsak är förhindrad slutföra åtaget arbete om minst 6,400 sträckfamnar och för detsamma utförande ställer annan arbetare i sitt ställe, skall kvantitetstillägg utgå till respektive arbetare i proportion till utfört arbete.

I avtalet angivna 6,400 sträckfamnar motsvara i fråga om sommarskötseln vid ett radavstånd mellan plantorna av 45 centimeter ett tunnland. Sistnämnda ytenhet motsvaras, då fråga är om upptagningen, av 16 enheter (rutor) om 400 sträckfamnar. Med utgångspunkt härifrån kommer sålunda ackordet för sommarskötseln, omfattande fyra arbetsmoment, att uppgå till 65 kronor 28 öre per tunnland. Bortfaller den första hackningen, minskas ackordet med 5 kronor 12 öre. Bortfaller den sista hackningen, minskas ackordet med 10 kronor 88 öre. För upptagningen kommer vid ett medeltal av 4 kronor 25 öre per 400 sträckfamnar att utgå ett ackord av 68 kronor per tunnland. Helackordet blir alltså 133 kronor 28 öre per tunnland. Hårtill komma dels tillägg respektive avdrag för plantantal dels ock kvantitetstillägg.

Efter förhandlingar mellan parterna har den 5 februari 1938 nytt kollektivavtal ingåtts. Detta skall, under förutsättning att tvåårig överenskommelse rörande sockerbetsodlingen träffas med statsmakterna, gälla såväl för 1938 som för 1939 samt därefter år för år såvitt det ej av någondera parten uppsagts den 1 januari året närmast efter det, under vilket avtalet senast varit gällande. Enligt det nya avtalet hava betarbetarlönerna undergått vissa för-

höjningar. Sålunda skall grundpriset för s o m m a r s k ö t s e l n utgöra för första hackningen 16 öre, för gallringen 50 öre, för hackningen närmast efter gallringen 27 öre och för varje av arbetsgivaren påfordrad annan hackning 17 öre, allt per 100 sträckfamnar. Om ingen hackning sker före gallringen, skall priset för gallringen höjas till 60 öre per 100 sträckfamnar. För u p p t a g n i n g e n skall utgå ersättning med 4 kronor 20 öre om arbetet verkställes före den 1 november och med 4 kronor 70 öre för arbete, som verkställles senare, allt per 400 sträckfamnar, dock att för arbetare, som fullgjort åtaget arbete, totalersättningen alltid skall utgöra minst 4 kronor 45 öre per 400 sträckfamnar. Utföres arbetet efter den 9 november, skall utgå ett extra tillägg av 50 öre per 400 sträckfamnar. Avtalet innebär sålunda att för sommarskötseln ackordet, om det omfattar fyra arbetsmoment, kommer att uppgå till 71 kronor 4 öre per tunnland. Bortfaller den första hackningen, minskas ackordet med 4 kronor 48 öre. Bortfaller den sista hackningen, minskas ackordet med 10 kronor 88 öre. För upptagningen kommer vid ett medeltal av 4 kronor 45 öre per 400 sträckfamnar att utgå ett ackord av 71 kronor 20 öre per tunnland. Helackordet blir alltså 142 kronor 24 öre per tunnland. Härtill komma tillägg, respektive avdrag för plantantal samt kvantitetstillägg enligt samma grunder som de tidigare gällande.

Läget å sockermarknaden.

Svenska sockerfabriksaktiebolagets priskurantpris per kilogram krossmelis har under kontraktstiden hittills utgjort 32 öre. Motsvarande pris om fri prishildning varit rådande torde kunna antagas hava varit 30 öre.

Bolagets försäljning av raffinerat socker har under räkenskapsåret 1 augusti 1936—31 juli 1937 uppgått till sammanlagt 270,106 ton. Motsvarande myckenhet närmast föregående år utgjorde

1932/1933	c:a 233,000 ton
1933/1934	253,409 »
1934/1935	257,389 »
1935/1936	273,835 » .

Beträffande läget å den internationella sockermarknaden har svenska sockerfabriksaktiebolaget lämnat följande redogörelse.

Varuavsättningen å sockermarknaden hade under år 1937 företett ett synnerligen lugnt förlopp. De farhågor, som mångenstädes kommit till uttryck vid årets ingång, att den enligt då föreliggande uppskattning med c:a 1,100,000 ton förstörade produktionen skulle visa sig överstiga behovet och därmed leda till försämring av prisläget, hade visat sig obefogade. Marknaden hade tvärtom givit prov på en enastående absorptionsförmåga, och trots att den förefintliga produktionsökningen efter hand stigit till 2,300,000 ton, hade icke blott hela produktionen kunnat placeras, utan hade därjämte överskottsförråden från tidigare år måst anlitas, varigenom sålunda den redan förut pågående minskningen av dessa kunnat fortsätta. Lagersituationen torde närmast kunna betecknas som sund, varvid dock borde anmärkas, att den i detta

avseende föreliggande bilden vore ofullständig såtillvida, som den ej omfattade samtliga producentländer utan endast ett antal därav. Vad beträffade förrådsläget i de länder, som utövade det dominerande inflytandet å den fria marknaden, vore bilden fullständig, och för dessa torde det nyssnämnda omdömet kunna sägas gälla utan reservation.

Rörsockerproduktionen hade stigit med 2,500,000 ton, vartill bidragit Kuba med 500,000 ton, Brittiska Indien med 800,000 ton och Java med 800,000 ton.

Betsockerproduktionen visade i förhållande till närmast föregående år en minskning på 260,000 ton. Som emellertid en samtidig nedgång i Rysslands produktion på 600,000 ton ägt rum, förefunnes i övriga länder en sammanlagd ökning på 340,000 ton, varav 280,000 ton komme på enbart Tyskland och Tjeckoslovakiet. Det senare landet hade under året lyckats betydligt öka sin export.

En förlängning av kvoteringsbestämmelserna, gällande för importen till Förenata Staterna, hade medfört ett i huvudsak oförändrat produktionsläge inom den grupp, som utgjorde desammas leverantörer.

För de länder inom Brittiska Imperiet, som verkställde export av en del av sin sockerproduktion, hade en viss begränsning av dennas framtida expansionsmöjligheter fastställts.

Vad slutligen beträffade produktionen under nu löpande tillverkningsår, så föreläge för densamma definitiva uppgifter endast med avseende på betsockerproduktionen i Europa. Denna visade en ökning på c:a 900,000 ton, varav emellertid 500,000 ton komme på Ryssland och måste betecknas såsom tämligen osäkra. Vad anginge den totala världsproduktionen 1937/38, så torde densamma sannolikt icke komma att uppvisa någon större ökning i förhållande till närmast föregående år, varvid dock borde anmärkas, att denna uppfattning i mycket hög grad baserades på nästan gissningsvis gjorda antaganden.

Den fria råsockermarknaden hade ungefärligen bibehållit sin omfattning från närmast föregående år. Tyngdpunkten för densamma låge alltså i London. De engelska raffinaderierna vore de huvudsakliga köparna, och deras inflytande å marknads gestaltning vore självfallet synnerligen stort. Likväl hade en viss minskning i detta avseende inträtt i och med inträttandet av ett terminskontrakt å världsbasis i New York. Exportmarknaden för raffinad dominerades alltså av de engelska raffinaderierna, men Tjeckoslovakiet hade återvunnit en del av sin position från tidigare år. Javasocket hade i betydligt ökad utsträckning sökt sin väg till Europa. Genom ett under året avslutat internationellt avtal, som i det följande komme att något närmare beröras, torde en rationell avvägning av tillförseln till den fria marknaden hava säkerställts. Detta förhållande förefölle vara särskilt värdefullt med hänsyn till de pågående fientligheterna i Kina, vilka med all sannolikhet komme att lamslå en betydande del av detta lands importförmåga.

Priset å den fria marknaden hade under året företett förhållandevis små fluktuationer. Om produktionskostnaderna i skilda länder saknades nu liksom tidigare tillförlitliga uppgifter, men det torde kunna ifrågasättas, om det nuvarande världspriset åt någon lämnade full täckning för dessa. Möjligen vore detta dock fallet beträffande Java. Medelnoteringen torde komma att bliva c:a 3 öre pr kg högre än 1936. I prisutvecklingen komme till uttryck den försiktiga avsättningspolitik, som producenterna fört och som förefölle hava äsyftat att avväga utbuden efter vid varje tillfälle föreliggande köpvilja. Det lugna och jämna prisförloppet gjorde även sannolikt, att den omsatta kvantiteten i största utsträckning funnit väg till konsumenten och att således någon tyngande osynlig lagerhållning icke uppbyggts. I detta

avseende kunde man dock icke vara alldeles övertygad, ty det vore icke uteslutet, att den politiska oron i världen givit anledning till lageranhopning, fastän stimulerande prismoment därför saknats.

På engelska regeringens initiativ hade under året ett internationellt sockeravtal kommit till stånd. Detsamma avslutades den 6 maj och biträdades av Australien, Belgien, Brasilien, Brittiska Indien, Frankrike, Förenta Staterna, Haiti, Holland (inkl. Java), Jugoslavien, Kina, Kuba, Peru, Polen, Portugal, San Domingo, Sovjetunionen, Storbritannien, Sydafrikanska Unionen, Tjeckoslovakiet, Tyskland och Ungern. Ratificeringen av avtalet torde ännu ej vara avslutad. Överenskommelsen syftade närmast mot en rationell anpassning av tillförseln till den fria marknaden, men man torde därjämte komma att skänka sin uppmärksamhet åt de statliga pålagorna av socker, åt att söka öka konsumtionen samt åt att finna nya vägar för denna. Vilken effekt avtalet komme att utlösa, vore naturligtvis svårt att yttra sig om, men man förefölle nog i allmänhet benägen för en gynnsam bedömning i detta avseende.

Svenska sockerfabriksaktiebolaget har införskaffat följande sammanställning över detaljpriset i svenska kronor per kilogram strösocker i olika europeiska länder den 1 oktober 1937.

Sverige	0.39	Polen	0.75
Danmark	0.39	Portugal	0.79
Schweiz	0.43	Danzig	0.82
England	0.44	Tjeckoslovakien	0.86
Estland	0.50	Österrike	0.91
Belgien	0.51	Holland	1.00
Lettland	0.52	Ungern	1.00
Finland	0.54	Bulgarien	1.15
Irland	0.58	Tyskland	1.19
Norge	0.63	Italien	1.26
Frankrike	0.66	Jugoslavien	1.28
Litauen	0.67		

Läget å den internationella sockermarknaden, sådant det framgår av den lämnade redogörelsen, torde alltjämt påkalla, att särskilda åtgärder från statsmakternas sida vidtagas till uppehållande av den inhemska sockerbetsodlingen. Någon anledning att härvid frångå den regleringsanordning, som under en följd av år tillämpats, synes ej föreligga. För vinnande av uppgörelse rörande betprisen och övriga villkor i samband med ett nytt sockeravtal hava förhandlingar ägt rum dels med svenska sockerfabriksaktiebolaget dels ock med representanter för betodlarna. Då det icke syntes antagligt, att situationen under ett år skulle så förändras, att vidare stödåtgärder bleve överflödiga, har det funnits lämpligt att giva regleringsanordningen en något längre giltighetstid än den hittills vanliga. Förhandlingarna hava också resulterat i att bolaget godkänt ett förslag till avtal enligt samma principer som det nu gällande men utsträckt att omfatta ej blott 1938 utan även 1939 års sockerbetsskörd. Överenskommelsen har underlättats därigenom, att det nya kollektivavtalet angående betarbetarlönerna på sätt förut nämnts fastställts att gälla för en tid av minst två år.

*Departements-
chefen.*

Berörda avtal angående betarbetarlönerna innebär, såsom framgår av vad

tidigare anförts, att helackordet per tunnland höjts till i avrundat tal 142 kronor, därav för sommarskötsel med fyra arbetsmoment 71 kronor och för upptagning enahanda belopp. Då upptagning verkställes senare än den 9 november, skall utgå ett tillägg av 8 kronor per tunnland. För det fall att sommarskötseln omfattar mindre antal arbetsmoment än fyra skall ackordet minskas med i runt tal 4 kronor 50 öre, om någon hackning ej sker före gallringen och med, likaledes i runt tal, 11 kronor, om den tredje hackningen bortfaller. I enlighet med de principer, som statsmakterna under senare år tillämpat, torde ändringar, motsvarande de i kollektivavtalet sålunda vidtagna, böra ske i den förbindelse, betodlare i Skåne, Östergötland eller Västergötland vid tecknande eller övertagande av betodlingskontrakt skall överlämna till statens sockernämnd. För betodlare i övriga delar av landet böra ersättningsbestämmelserna i sagda förbindelse likaledes jämkas under hänsynstagande till att det inbördes förhållandet mellan betarbetarlönernas storlek i olika landsdelar såvitt möjligt lämnas orubbat. Med beaktande härav torde betodlare utanför Skåne, som tecknar betodlingskontrakt med råsockerfabrik i Skåne eller Blekinge, böra betala för sommarskötsel med fyra arbetsmoment 66 kronor, för upptagning likaledes 66 kronor och i helackord per tunnland alltså 132 kronor. Bortfaller hackningen före gallringen, skall ackordet minskas med 4 kronor 50 öre, och företages ej någon tredje hackning, skall minskning ske med 9 kronor. Betodlare, som tecknar kontrakt med Roma eller Mörbylånga råsockerfabrik, bör betala för sommarskötsel med fyra arbetsmoment 67 kronor, för upptagning 63 kronor och i helackord alltså 130 kronor per tunnland. Minskningen, om första respektive tredje hackningen bortfaller, bör här fastställas till respektive 4 kronor 50 öre och 10 kronor.

Beträffande det närmare innehållet i förbindelsen, vilket i övrigt — med de jämkningar som föranledas av avtalets tillämpning under två skördeår — överensstämmer med nuvarande motsvarande bestämmelser, får jag hänvisa till den vid statsrådsprotokollet fogade *bilaga a*.

Med anledning av de höjda betarbetarlönerna samt för att i övrigt bereda betodlarna ersättning för ökade kostnader vid ifrågavarande odling har överenskommit med svenska sockerfabriksaktiebolaget, att bolaget för sockerbetor av 1938 och 1939 års skördar skall betala ett grundpris av 2 kronor 70 öre per 100 kilogram betor med 16 procent sockerhalt. Överenskommelsen innebär en höjning av priset för 16-procentiga betor med 15 öre för 100 kilogram. Betodlarna hava förklarat sig för sin del godtaga detta pris.

Av den inledningsvis omnämnda, av landshövdingen Mannerfelt verkställda undersökningen framgår, att svenska sockerfabriksaktiebolagets ekonomiska ställning kan betecknas såsom mycket god. Under förutsättning av oförändrade förhållanden synes bolaget skäligen bort efter utgången av löpande kontraktsår fått vidkännas en nedsättning i det fastställda minimipriset för kilogram krossmelis, nu 32 öre, med ett halvt öre. Med hänsyn till oförmälda höjning av betpriset ävensom andra redan inträffade eller förut-

sedda kostnadsstegringar kan en sådan sänkning dock ej genomföras. I stället skulle ett något höjt sockerpris i betraktande av anförda omständigheter varit motiverat. En dylik höjning har dock kunnat undvikas därigenom att bolaget förklarat sig villigt att för täckande av ifrågavarande merkostnader taga i anspråk vissa tillgångar, som av bolaget, på sätt framgår av dess balansräkning, avsatts till mötande av den situation, som för bolaget skulle inträda, därest den bolaget tillförsäkrade ensamrätten till införsel av socker upphörde med februari månads utgång. Såsom compensation har bolaget betingat sig att giltighetstiden för berörda ensamrätt, som enligt det nya avtalet med tillämpning av tidigare regler skulle upphöra den 1 mars 1940, utsträcker att gälla till och med den 30 september sistnämnda år. Jag har ansett mig höra biträda detta förslag. Genom en sådan förlängning av kontraktstiden vinnes också att, till skillnad mot vad hittills varit fallet, kontraktsår och tillverkningsår komma att sammanfalla.

Såsom tidigare nämnts har sockerbetsarealen 1937 omfattat omkring 55,000 hektar. Bolaget har nu, med hänsyn till sista årets goda skörderesultat, förklarat sig hava för avsikt att under 1938 minska betarealen till cirka 50,000 hektar. Efter förhandling med styrelsen för Sveriges betodlares centralförening avses minskningen skola ske i första rummet genom att de odlare, som fått sin areal ökad 1937, få avstå från denna ökning helt eller delvis. I andra hand skall minskningen verkställas genom begränsning av betarealen för odlare, som odla betor å mer än en femtedel av sin totala areal. Minskningen avses i allmänhet ej skola drabba odlare, vars betareal ej överstiger 1.5 hektar. I vissa fall torde dock en begränsning komma att göras till 1 hektar samt på Gotland, med hänsyn till det stora antalet odlare med mycket små arealer, till 0.5 hektar. I samband med dessa förklaringar har bolaget emellertid förbehållit sig att, om så skulle befinnas erforderligt ur synpunkten av landets tillfredsställande försörjning med socker, under 1939 ånyo gå i författning om ökning av betarealen.

Förslag till kontrakt, upprättat i överensstämmelse med vad jag här anför, torde få såsom *bilaga* fogas till statsrådsprotokollet. Svenska sockerfabriksaktiebolaget har förbundit sig att, därest förslaget godkännes av statsmakterna, sluta avtal med staten i enlighet med detsamma.

De uttalanden, vilka vid behandlingen av förevarande spörsmål 1933 gjordes rörande sockerimportörers inköpsrätt hos sockerbolagen samt rörande utjämning av detaljhandelsmarginalen, torde äga avseende jämväl å den nya avtalstiden.

För kontraktets giltighet fordras riksdagens samtycke. Vidare förutsattes, att riksdagen beslutar, att för tiden från och med den 1 mars 1938 till och med den 30 september 1940 rätt att till riket införa socker icke skall tillkomma annan än staten eller den, åt vilken Kungl. Maj:t överlåter sådan rätt. Meddelande av erforderliga närmare föreskrifter torde ankomma på Kungl. Maj:t. Därvid torde givetvis iakttagas, att importen lämnas fri beträffande de i 1 § andra och tredje styckena av kontraktet avsedda fall samt beträffande i sagda paragrafs fjärde stycke avsedda fall regleras på där angivet sätt.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels besluta, att för tiden från och med den 1 mars 1938 till och med den 30 september 1940 rätt att till riket införa socker (tulltaxenummer 119 och 120) med av Kungl. Maj:t stadgade undantag icke skall tillkomma annan än staten eller den, åt vilken Kungl. Maj:t överlåter sådan rätt;

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att utfärda de närmare föreskrifter, som må erfordras för upprätthållande av nu angivna ensamrätt;

dels ock godkänna det såsom bilaga till detta protokoll fogade förslaget till kontrakt mellan staten och svenska sockerfabriksaktiebolaget.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

P. Gullstrand.

Bilaga.

F ö r s l a g

till

K o n t r a k t**mellan svenska staten och svenska sockerfabriksaktiebolaget.**

Mellan svenska staten å ena sidan samt å andra sidan svenska sockerfabriksaktiebolaget, i det följande benämnt bolaget, är följande överenskommelse träffad.

1 §.

Staten tillförsäkrar bolaget för nedan i 8 § omförmälda tid att annan än bolaget ej skall äga laglig rätt att till riket införa socker (tulltaxenummer 119 och 120).

Vad ovan sägs skall icke utgöra hinder för annan att företaga transitering, returfortullning eller uppläggning å tullager eller provianteringsfrilager av nyss omförmälda vara; dock får å provianteringsfrilager upplagd sådan vara endast efter av Kungl. Maj:t för varje särskilt fall meddelat tillstånd disponeras annorledes än till fartygs proviantering i föreskriven ordning.

Vad i första stycket sägs gäller ej heller i avseende å vara, som införes i egentlig gränstrafik eller under sådana förhållanden, att tullfrihet för varan åtnjutes enligt annan bestämmelse i 5 § tulltaxeförordningen än den under s) upptagna eller enligt 6 eller 8 § samma förordning.

I avseende å införsel av socker, om vars inköp i fast räkning avtal träffats före den 2 februari 1932 och varom anmälan senast den 15 mars 1932 blivit gjord hos statens sockernämnd, skola bestämmelserna i 7 § andra stycket av kontraktet den 22 februari 1932 mellan staten och bolaget äga tillämpning.

2 §.

Bolaget förbinder sig att inbjuda till teckning av kontrakt angående sockerbetsodling under 1938 och 1939 i enlighet med mellan bolaget och Sveriges betodlars centralförening överenskomna grunder samt under iakttagande tillika, att grundpriset för 100 kilogram sockerbetor med 16 procent sockerhalt icke må, med undantag som följer av bestämmelserna i 3 § andra stycket, understiga 2 kronor 70 öre. Vid teckning av betodlingskontrakt, avseende leverans till Lidköpings, Linköpings eller Mörbylånga råsockerfabrik, skola dock i fråga om täckningsersättning, vattenhalt i betmassa och bidrag till järnvägsfrakt gälla i huvudsak de grunder, som tidigare tillämpats av mellersta Sveriges sockerfabriksaktiebolag.

3 §.

Bolaget åtager sig att bestrida 50 procent av kostnaderna för den i 6 § omförmälda nämnden.

Vidare förbinder sig bolaget att ej låta någon betodlare ingå eller övertaga betodlingskontrakt för 1938 eller 1939, innehållande bestämmelse om det i 2 § angivna minimipriset av 2 kronor 70 öre, med mindre betodlaren avlämnar en vederbörligen underskriven förbindelse, enligt bilagda formu-

lär¹, angående betarbetarlönerna och bestridande av vissa kostnader. Samtliga sådana underskrivna förbindelser skola av bolaget, på anfordran, överlämnas till den i 6 § omnämnda nämnden.

Vad betodlare enligt 2 § i förberörda förbindelse är skyldig betala skall bolaget innehålla å den odlaren tillkommande betlikviden. Sålunda innehållna belopp har bolaget att, på anfordran, redovisa till nämnden.

4 §.

Vid försäljning av socker är bolaget skyldigt att följa samma grundsatser, som hittills i detta hänseende av bolaget tillämpats för försäljning till leveransdagens pris. Bolaget skall bedriva sin verksamhet på ett lojalt sätt och så att icke annans intresse obehörigen skadas.

5 §.

Bolagets priskurantpris å krossmelis (K 5) skall vara normerande för priskurantpriserna å övriga av bolaget saluförda sockersorter på så sätt, att en ökning eller minskning av priset å K 5 åtföljes av samma ökning eller minskning av priserna å övriga sockersorter. Priset å K 5 bestämmes enligt samma grunder som hittills efter läget å världsmarknaden, varvid dock gäller, att lägre pris för sagda sockersort ej behöver tillämpas än 32 öre per kilogram.

6 §.

Bolagets verksamhet, i vad den beröres av detta kontrakt, skall vara underkastad fortlöpande kontroll av en utav Kungl. Maj:t tillsatt nämnd av tre opartiska och sakkunniga personer (statens sockernämnd).

Av bolaget fattat beslut angående priserna å socker skall ofördröjligen meddelas nämnden. Då denna finner av bolaget tillämpade priser icke stå i överensstämmelse med vad i 5 § sägs, har den att meddela bolaget detta samt, om rättelse ej ernås, själv efter det bolaget beretts tillfälle yttra sig besluta angående priserna å socker. Dyligt av nämnden fattat beslut skall omedelbart lända till efterrättelse. Det åligger bolaget att, vid anfordran, till nämnden lämna de uppgifter, som denna anser erforderliga för kontrollens utövande.

Rörande nämndens verksamhet i övrigt äger Kungl. Maj:t meddela närmare föreskrifter.

7 §.

Bolagets åtagande enligt detta kontrakt gäller under förutsättning, att inga ändringar under avtalstiden vidtagas beträffande gällande tullsatser å raffinerat eller oraffinerat socker eller å melass ävensom att ej under nämnda tid införes accis å socker.

8 §.

Detta kontrakt gäller från och med den 1 mars 1938 till och med den 30 september 1940.

¹ Se bilaga a.

Bilaga a.

Förbindelse

till

statens sockernämnd

angående betarbetarlönerna 1938 och 1939 samt bestridande av vissa på statens sockernämnd ankommande kostnader.

1 §.

Undertecknad, här nedan kallad betodlaren, förbinder sig gentemot statens sockernämnd att vid användning under 1938 och 1939 av lejd arbetskraft för sockerbetors skötsel eller upptagning — där ej gällande kollektivavtal om dylikt arbete är tillämpligt eller betarbetaren eljest av betodlaren erhåller ersättning enligt de i kollektivavtalet stadgade bestämmelser — iakttaga följande:

1. För *sommarskötseln* skall, därest denna omfattar fyra arbetsmoment (hackning, gallring och ytterligare två hackningar), betalas ett ackord av minst 71 kronor per tunnland. — För *upptagningen* skall ackordet vara likaledes minst 71 kronor per tunnland. För upptagning som verkställes senare under året än den 9 november utgår ett tillägg av 8 kronor per tunnland. Härutöver skall för upptagningen betalas ett kvantitetstillägg av 6 öre per 400 sträckfamnar för varje 1,000-tal kilogram per hektar (cirka 500 kilogram per tunnland), varmed skörden å egendomen överstiger 280 deciton betor per hektar. — *Helackordet* skall alltså vara minst 142 kronor per tunnland jämte kvantitetstillägg i förekommande fall. — *Bortfaller den första av ovannämnda hackningar*, minskas ackordet för sommarskötseln liksom helackordet med 4 kronor 50 öre per tunnland. *Bortfaller den sista hackningen*, minskas samma ackord med 11 kronor per tunnland.

(Se noten här nedan.)

2. Kvantitetstillägg utbetalas senast två veckor efter kampanjens slut vid vederbörande fabrik. Därest arbetare genom styrkt sjukdom eller annan mellankommande orsak är förhindrad att slutföra åtaget arbete om minst 6,400 sträckfamnar och för detsamma slutförande ställer annan arbetare i sitt ställe, skall kvantitetstillägg utgå till respektive arbetare i proportion till utfört arbete.

Betodlaren förbinder sig att, sedan leveransen av sockerbetor för året avslutats, för betarbetare, som så påfordrar, förete skriftlig, av svenska sockerfabriksaktiebolaget tillhandahållen uppgift å sin medelskörd av sockerbetor under året.

3. Erhåller betarbetaren icke ersättning enligt bestämmelserna i 1 och 2 mom., är betodlaren pliktig att, där han ej inom viss av statens sockernämnd förelagd tid styrker sig hava till betarbetaren betalat vad som felas, efter anmodan av nämnden utgiva ett belopp, motsvarande den felande ersättningen jämte 5 procent årlig ränta därå, att av nämnden disponeras enligt av Kungl. Maj:t meddelade föreskrifter.

2 §.

Tillika förbinder sig betodlaren att till täckande av kostnader, som statens sockernämnd har att bestrida, under 1938 och 1939 till nämnden erlägga en avgift av intill 2 kronor 50 öre för varje uppmätt hektar av odlarens sockerbetsodling respektive år. Avgiften, vilkens närmare belopp fastställs av Kungl. Maj:t, må på nämndens begäran innehållas å betodlaren tillkommande betlikvid. För del av hektar reduceras avgiften i proportion till arealen.

3 §.

Twister om tolkningen och tillämpningen av denna förbindelse — däri inbegripet avgörande, huruvida och i vad mån ersättningsskyldighet enligt 1 § 3 mom. föreligger — skola avgöras enligt gällande lag om skiljemän, med iakttagande att skiljemännen skola vara tre, varav en utses av styrelsen för Sveriges betodlares centralförening och en av styrelsen för svenska lantarbetareförbundet samt den tredje (ordföranden) av Kungl. Maj:t.

¹ I följande fall må 1 § 1 mom. i stället hava nedan angivna lydelse, nämligen beträffande

betodlare *utanför Skåne*, som tecknar betodlingskontrakt med *råsockerfabrik i Skåne eller Blekinge*:

För *sommarskötseln* skall, därest denna omfattar fyra arbetsmoment (hackning, gallring och ytterligare två hackningar), betalas ett ackord av minst 66 kronor per tunnland. — För *upptagningen* skall ackordet vara minst 66 kronor för tunnland. För upptagning som verkställs senare under året än den 9 november utgår ett tillägg av 8 kronor per tunnland. Härutöver skall för upptagningen betalas ett kvantitetstillägg av 4 öre per 400 sträckfamnar för varje 1,000-tal kilogram per hektar (cirka 500 kilogram per tunnland), varmed skörden å egendomen överstiger 250 deciton betor per hektar. — *Helackordet* skall alltså vara minst 132 kronor per tunnland jämte kvantitetstillägg i förekommande fall. — *Bortfaller den första av ovannämnda hackningar*, minskas ackordet för sommarskötseln liksom helackordet med 4 kronor 50 öre per tunnland. *Bortfaller den sista hackningen*, minskas samma ackord med 9 kronor per tunnland.

betodlare, som tecknar betodlingskontrakt med *Roma råsockerfabrik* eller med *Mörbylånga råsockerfabrik*:

För *sommarskötseln* skall, därest denna omfattar fyra arbetsmoment (hackning, gallring och ytterligare två hackningar), betalas ett ackord av minst 67 kronor per tunnland. — För *upptagningen* skall ackordet vara minst 63 kronor per tunnland. För upptagning som verkställs senare under året än den 9 november utgår ett tillägg av 8 kronor per tunnland. Härutöver skall för upptagningen betalas ett kvantitetstillägg av 4 öre per 400 sträckfamnar för varje 1,000-tal kilogram per hektar (cirka 500 kilogram per tunnland), varmed skörden å egendomen överstiger 250 deciton betor per hektar. — *Helackordet* skall alltså vara minst 130 kronor per tunnland jämte kvantitetstillägg i förekommande fall. — *Bortfaller den första av ovannämnda hackningar*, minskas ackordet för sommarskötseln liksom helackordet med 4 kronor 50 öre per tunnland. *Bortfaller den sista hackningen*, minskas samma ackord med 10 kronor per tunnland.